

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาพ 1 นโยบายด้านค่าจ้างแรงงานของรัฐบาล

ภาพ 2 แรงงานมีส่วนส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ภาพ 3 กิจกรรมที่ได้รับผลกระทบจากค่าแรงงานขั้นต่ำปรับสูงขึ้น

สืบเนื่องจากนโยบายรัฐบาลนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (พ.ศ. 2554 – 2557) ที่ดำเนินการให้แรงงานมีรายได้เป็นวันละไม่น้อยกว่า 300 บาท และผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เดือนละไม่น้อยกว่า 15,000 บาทอย่างสอดคล้องกับผลิตภาพและประสิทธิภาพของบุคลากร รวมทั้งมีมาตรการเพื่อลดภาระแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบเพื่อให้แรงงานและบุคลากรสามารถดำรงชีพได้อย่างมีศักดิ์ศรีและคุณภาพชีวิตที่ดี และต้องการส่งเสริมให้ผู้ต้องการมีงานทำในระบบสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตำแหน่งงานว่างของสถานประกอบการได้โดยสะดวก ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้สถานประกอบการสามารถรับทราบข้อมูลของผู้ต้องการมีงานทำได้ทุกระดับ ความต้องการและส่งเสริมให้แรงงานที่อยู่นอกระบบสามารถเลือกและมีงานทำได้โดยเงื่อนไขที่เหมาะสมกับสถานะ แรงจูงใจระดับแรงงานไร้ฝีมือให้เป็นแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานกึ่งฝีมือให้เป็นแรงงานมีฝีมือ โดยภาครัฐจะทำงานร่วมกับภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้แรงงานมีฝีมือทั้งระบบ เตรียมการรองรับการเปิดการค้าเสรีภายใต้ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยเน้นระบบบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบแรงงานข้ามชาติ จัดระบบอำนวยความสะดวก และมาตรการการกำกับดูแล ติดตามการเข้าออกของแรงงานทุกประเภทเพื่อติดตามแรงงานที่มีฝีมือเข้าประเทศควบคู่กับการป้องกันผลกระทบจากการเข้าประเทศของแรงงานไร้ฝีมือ และกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าว โดยคำนึงถึงความต้องการแรงงานของภาคเอกชนและการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ กระทั่งถึงเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ที่จะลดช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานรากและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชน ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพและครอบคลุม

ผลกระทบทางเศรษฐกิจเนื่องจากการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

อย่างทั่วถึง รวมทั้งมีความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น ทั้งในเรื่องรายได้ โอกาสทางอาชีพ และโอกาสในการดำรงตำแหน่งในระดับบริหารและระดับการตัดสินใจ

จากนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้นำไปสู่การปรับค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาท/วัน สำหรับ 7 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม ภูเก็ต และปรับขึ้นให้เป็นสัดส่วนเดียวกันคือ 40 เปอร์เซ็นต์สำหรับ 70 จังหวัดที่เหลือ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555 และมีมติเพิ่มเติมให้คงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 300 บาทไว้เป็นเวลาสองปี คือปี 2556 และปี 2557 จะไม่มีการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำอีกยกเว้นในกรณีภาวะเศรษฐกิจผันผวนอย่างรุนแรงจนกระทบต่อการครองชีพของลูกจ้างเท่านั้นวัตถุประสงค์ของการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ เพื่อให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่กำลังเติบโต แต่เนื่องจากนโยบายดังกล่าวเกี่ยวข้องปัจจัยในด้านต่างๆ การพิจารณาปรับค่าตอบแทนแรงงานจำเป็นต้องใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจหลากหลายด้าน เช่น ภาวะเศรษฐกิจ นายจ้างหรือผู้ประกอบการ ภาวะตลาดแรงงาน และแรงงานต่างด้าว เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อมีการประกาศใช้ค่าแรงงานขั้นต่ำอย่างเป็นทางการไประยะเวลาหนึ่ง ข้อมูลของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับผลกระทบจนธุรกิจประสบภาวะขาดทุนติดเป็นร้อยละ 80 ขณะที่ผู้ประกอบการกว่าร้อยละ 23.33 ขาดสภาพคล่อง และผู้ประกอบการร้อยละ 10.42 แจ้งว่าอาจถึงขั้นต้องปิดกิจการ ซึ่งหากรัฐบาลไม่มีการช่วยเหลืออย่างเป็นทางการ อาจทำให้ต้องลดกำลังการผลิต ซึ่งนำไปสู่การลดจำนวนพนักงานและเกิดการเลิกจ้างได้ในที่สุด ซึ่งยังอาจไม่เกิดภาวะเลวร้ายที่สุดในปี 2557 เพราะแรงงานอาจสามารถเคลื่อนย้ายไปสู่โรงงานขนาดใหญ่และโรงงานของต่างชาติ ซึ่งกำลังเข้ามาลงทุนในประเทศไทยตามนโยบายการสนับสนุนการลงทุนของ BOI ขณะที่ในปี 2558 เป็นต้นไปเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กิจกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กเหล่านี้จะได้รับผลกระทบอย่างหนักหน่วง ผลกระทบที่ชัดเจนของผู้ประกอบการประกอบไปด้วยการต้องแบกรับภาระต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นกว่าเดิมไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 การที่ผู้ประกอบการไม่สามารถปรับราคาสินค้าหรือบริการได้หรือปรับได้เพียงเล็กน้อยและน้อยกว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ประเด็นที่สำคัญที่สุดก็คือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กจำนวนมากมีผลประกอบการที่อยู่ในภาวะขาดทุนติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 เดือนในปี 2556 และความเชื่อมั่นที่จะดำเนินธุรกิจให้ไปต่อได้นั้นเริ่มลดลงเป็นจำนวนมากขึ้น (กรุงเทพฯธุรกิจ, 21 กันยายน 2556) แม้กระทั่งกิจการที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์เช่น บมจ.แพนเอเชียฟู้ดแวร์ ยังได้รับผลกระทบเนื่องจากมียอดคำสั่งซื้อจากลูกค้าลดลงอย่างต่อเนื่องในระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ผลประกอบการของบริษัทฯ ขาดทุนสะสมจำนวนมาก โดยมีสาเหตุจากการย้ายฐานการผลิตของลูกค้ารายใหญ่ ประกอบกับค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ปริมาณคำสั่งซื้อจากลูกค้าน้อยลง และเป็นคำสั่งซื้อที่มีปริมาณน้อยกว่ากำลังการผลิตของบริษัทฯเป็นอย่างมาก และกิจการบมจ.สหฟาร์ม ที่จังหวัดลพบุรีก็ยังไม่สามารถปรับตัวได้เมื่อต้องจ่ายค่าแรงงานที่สูงขึ้นโดยที่ยอดขายมิได้เพิ่มขึ้นไปด้วย

ผลกระทบทางเศรษฐกิจเนื่องจากการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

เปรียบเทียบรายได้อัตราขั้นต่ำจังหวัดที่ได้ 300 บาท กับจังหวัดใกล้เคียง

จังหวัด	ค่าจ้างเดิม	เพิ่ม 40%	จังหวัด	ค่าจ้างเดิม	เพิ่ม 40%
ภูเก็ต	221	310	ปทุมธานี	215	301
พังงา	186	261	นครนายก	170	238
ส่วนต่าง	35	49	ส่วนต่าง	45	63

จังหวัด	ค่าจ้างเดิม	เพิ่ม 40%	จังหวัด	ค่าจ้างเดิม	เพิ่ม 40%
สมุทรสาคร	215	301	นครปฐม	215	301
สมุทรสงคราม	172	241	สุพรรณบุรี	167	234
ส่วนต่าง	43	60	ส่วนต่าง	48	67

ภาพ 4 เปรียบเทียบรายได้อัตราขั้นต่ำจังหวัดที่ได้ 300 บาทกับจังหวัดใกล้เคียง

ธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของไทย คาดว่าจะได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการปรับค่าแรงเพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องจ่ายค่าแรงเพิ่มและไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเพียงพอจากการลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลบริษัทในไทยต้องเจอค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น 6.39 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากการปรับค่าแรงเพิ่มขึ้น ขณะที่บริษัทขนาดใหญ่ อาจมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นอีก 0.57 เปอร์เซ็นต์ แต่บริษัทขนาดย่อมจะได้รับผลกระทบหนักสุด เพราะค่าใช้จ่ายสูงถึง 17.8 เปอร์เซ็นต์ จากข้อมูลเมื่อปี 2554 ของรัฐบาลพบว่า มีบริษัทมากกว่า 2.9 ล้านแห่งในประเทศไทย ทั้งขนาดย่อมและขนาดกลาง ที่ครองส่วนแบ่งในภาคธุรกิจทั้งหมด 99.8 เปอร์เซ็นต์ของประเทศ และมีแรงงานราว 9.7 ล้านคน หรือเกือบ 80 เปอร์เซ็นต์ ของตำแหน่งงานทั้งหมดของประเทศ และมีรายได้ปีละ 3.5 ล้านล้านบาท หรือมากกว่า 1 ใน 3 ของจีดีพี แม้ว่าจะมีโรงงานหลายแห่งปิดกิจการไปประมาณ 7,221 แห่งในปี 2556 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2556) ขณะที่การปรับขึ้นค่าแรง ทำให้ธุรกิจต่าง ๆ เผชิญค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และภาวะเงินเฟ้อสูงขึ้นนั้น ก็จะนำไปสู่การปรับปรุงอำนาจในการซื้อของลูกค้า และช่วยกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจด้วย เพราะทำให้ครอบครัวที่ยากจน รายได้ต่ำ สามารถบริโภคได้มากขึ้น และช่วยเพิ่มการใช้จ่ายของพวกเขาด้วย ซึ่งเป็นแนวโน้มที่กำลังเกิดขึ้นทั่วภูมิภาค และยิ่งอาจช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เนื่องจากจะเป็นดึงดูดลูกค้าได้มากขึ้น

ขณะที่เมื่อพิจารณาในแง่ค่าจ้างของแรงงานไทยในอดีตที่ผ่านมา พบว่ามีรายได้ที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับระดับการครองชีพเพื่อการดำรงชีวิตในภาวะปกติ ดังแสดงในตารางที่ 1

ผลกระทบทางเศรษฐกิจเนื่องจากการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ตารางที่ 1 ค่าใช้จ่ายตามอัตภาพและคุณภาพเฉลี่ยทั่วประเทศเปรียบเทียบกับรายได้ขั้นต่ำ

บาท/วัน	2549	2550	2551	2552	2553	เฉลี่ย
ค่าจ้างขั้นต่ำ	149.4	154.0	162.1	162.1	165.3	158.6
ค่าใช้จ่ายตาม อัตภาพ	148.8	147.6	170.2	172.3	186.8	165.41
ค่าใช้จ่ายตาม คุณภาพ	163.6	168.3	177.5	187.9	201.7	179.8
ค่าจ้างรวม	168.6	172.3	180.3	178.8	184.2	176.8

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555

จากตารางที่ 1 พบว่าหากพิจารณาระดับของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของไทยโดยใช้เกณฑ์ความเหมาะสมตามที่กล่าวในข้างต้นพบว่า ระหว่างปี 2549 – 2553 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยทั้งประเทศอยู่ต่ำกว่าระดับเหมาะสมต่อการใช้จ่ายตามคุณภาพมาโดยตลอด และที่สำคัญในช่วงปี 2551-2553 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำยังน้อยกว่าความต้องการใช้จ่ายตามอัตภาพ สะท้อนให้เห็นว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำยังไม่ได้มีบทบาทที่จะช่วยจัดการปัญหาความยากจนหรือช่วยยกระดับการครองชีพของแรงงานระดับล่างได้ และแรงงานบางส่วนก็ยังไม่ได้รับค่าแรงงานขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดแสดงดังตารางที่ 2

ภาค	จำนวนจังหวัด	ร้อยละของแรงงานที่ไม่ได้รับค่าแรงขั้นต่ำ
กทม.และปริมณฑล	6	9.6 – 36.9
ภาคกลาง	20	13.8 – 50.3
ภาคเหนือ	17	23.1 – 75.3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19	28.3 – 72.5
ภาคใต้	14	11.6 – 58.8
รวม	76	-

ที่มา : สมศจี้ ศึกษา, 2555

จากตารางที่ 2 พบว่า ไม่มีแรงงานในจังหวัดใดเลยที่ได้รับค่าแรงงานคกถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด แม้กระทั่งกรุงเทพมหานครที่มีผู้ได้รับค่าแรงงานต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำร้อยละ 9.6 คิดเป็น 199,126 คน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจเนื่องจากการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายตามอัตราและคุณภาพเฉลี่ยทั่วประเทศเปรียบเทียบกับรายได้ขั้นต่ำ

อัตราการเปลี่ยนแปลง	2549	2550	2551	2552	2553	เฉลี่ย
ค่าจ้างขั้นต่ำที่แท้จริง	-3.9	0.9	-0.4	0.9	-1.1	-0.7
ผลิตภาพแรงงาน	3.9	3.4	0.5	-4.2	7.4	2.2
Real GDP	5.1	5.0	2.5	-2.3	7.8	3.6
ค่าจ้างขั้นต่ำ	0.8	3.1	5.0	0.0	2.2	2.2
Nominal GDP	10.6	8.7	6.5	-0.4	11.7	7.4
อัตราเงินเฟ้อ	4.7	2.3	5.4	-0.9	3.3	3.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555

จากตารางที่ 3 พบว่า อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยในปัจจุบันยังต่ำกว่าระดับเหมาะสม และยังไม่ได้ช่วยบรรเทาปัญหาความยากจนของแรงงานไร้ฝีมือ ไม่ได้ช่วยให้คุณภาพชีวิตของแรงงานดีขึ้น อีกทั้งยังไม่ได้สร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจให้แก่แรงงาน ซึ่งผลในระยะยาวอาจนำไปสู่ปัญหาความยากจนเรื้อรัง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ตลอดจนปัญหาทางสังคมแก่ประเทศได้ ดังนั้น การปรับเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำเป็นสิ่งจำเป็นและเร่งด่วน โดยอย่างน้อยค่าจ้างขั้นต่ำควรเพิ่มให้สูงขึ้นมาอยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการใช้จ่ายตามอัตรา ซึ่งเท่ากับว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต้องเพิ่มขึ้นอีกประมาณร้อยละ 13 แต่หากต้องการจะเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำให้ถึงระดับของการใช้จ่ายตามคุณภาพ ก็จะต้องเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 22 จากนั้นการเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในคราวต่อไปก็ควรต้องคำนึงถึงคุณภาพของแรงหรือผลตอบแทนของแรงงานที่ให้แก่ระบบเศรษฐกิจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจเนื่องจากการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในมิติของการบรรเทาความยากจนของแรงงาน
3. เพื่อสร้างทางเลือกในการลดผลกระทบการมีอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่เท่ากันทั้งประเทศ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจเนื่องจากการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยศึกษาผลกระทบโดยตรงต่อภาคการผลิตและการให้บริการที่ต้นทุนสูงชันมากเนื่องจากค่าแรงงาน ทั้งนี้จะศึกษาผลกระทบที่มีต่อสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเท่านั้น และศึกษาว่าค่าแรงงานขั้นต่ำที่ได้รับนั้น จะทำให้คนงานสามารถบรรเทาความยากจนในการดำรงชีวิตได้ดีขึ้นกว่าที่เคยได้รับ
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะในพื้นที่ภาคกลางรวม 7 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร
3. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ด้านผู้ประกอบการ คือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งภาคการผลิตและภาคการให้บริการในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร และด้านผู้ใช้แรงงาน คือประชาชนในพื้นที่ 7 จังหวัดดังกล่าวที่ทำงานในสถานประกอบการทั้งภาคการผลิตและภาคการให้บริการ
4. ขอบเขตด้านเวลา 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2557 ถึง 30 กันยายน 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ประโยชน์ที่น่าจะได้รับจากงานวิจัยประกอบด้วย
1. ทำให้ทราบถึงผลกระทบทั้งในแง่ลบและแง่บวกที่มีต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ในเขตพื้นที่ทำการวิจัย 7 จังหวัด
 2. ทำให้ทราบผลกระทบทั้งในแง่ลบและแง่บวกที่มีต่อแรงงานในประเทศไทยในเขตพื้นที่ทำการวิจัย 7 จังหวัด
 3. ได้ทางเลือกในการลดผลกระทบต่อการทำธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในประเทศไทย อันเนื่องจากการปรับค่าแรงงานขั้นต่ำ
 4. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เกิดการใช้กระบวนการวิจัยในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ อาจารย์ได้พัฒนาการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง และยังมีการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ตั้งแต่นั้นเป็นนักศึกษาให้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการวิจัยในการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ หมายถึงเงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างสำหรับระยะเวลาการทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวันรายสัปดาห์รายเดือน หรือระยะเวลาอื่นหรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาที่ทำงานปกติของวันทำงานและให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดและวันลาที่ลูกจ้างมิได้ทำงานแต่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 5
2. ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึงกิจการที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตหรือบริการ มีมูลค่าทรัพย์สินถาวรไม่เกินสองร้อยล้านบาท มีการจ้างงานไม่เกินสองร้อยคน กิจการค้าส่งที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจเนื่องจากการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ทรัพย์สินถาวรไม่เกินหนึ่งร้อยล้านบาท มีการจ้างงานไม่เกินห้าสิบลคน และกิจการค้าปลีกที่มีมูลค่า
ทรัพย์สินถาวรไม่เกินหกสิบล้านบาท มีการจ้างงานไม่เกินสามสิบลคน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจเนื่องจากการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อธุรกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมในประเทศไทย

ผศ.ดร.กฤษฎา ลังขมณี